

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum sit idem in substantia cum filiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

in i. Metaph. seruis est, qui non causa sui operatur, sed quasi ab extrinseco motus. Quicumque autem ex amore aliquid facit, quasi ex seipso operatur, quia ex propria inclinatione mouetur ad operandum. Et ideo contra rationem seruilis est, quod aliquis ex amore operetur. sic ergo timor seruilis, in quantum seruilis est, charitati contrariatur. Si ergo seruilitas esset de ratione timoris seruilis, oporteret quod timor seruilis simpliciter esset malus. Sicut ad alterum simpliciter est malum, quia id, ex quo est, contrariatur charitati, & pertinet ad adulteri speciem: sed praedicta seruilitas non pertinet ad speciem timoris seruilis, sicut nec in formitas ad spem fidei informis. Species enim moralis habitus, uel actus ex obiecto accipitur. Obiectum autem timoris seruilis est pena, cui accidit quod bonum, cui contrariatur pena, ametur tamquam finis ultimus, & per consequens pena timeatur tanquam principale malum, quod non contingit in non habere charitatem. Vel quod ordinatur in Deum sicut in finem: & per consequens pena non timeatur tanquam principale malum, quod contingit in habente charitatem. Non enim tollitur species habitus per hoc, quod eius obiectum, uel finis ordinatur ad ulteriorem finem. Et ideo timor seruilis secundum suam substantiam bonus est, sed seruilitas eius est mala.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uerbum illud Aug. intelligendum est de eo, qui facit aliquid timore seruilis, in quantum est seruilis, ut. non amet iustitiam, sed solum penam timeat.

AD SECVNDVM dicendum, quod timor seruilis secundum suam substantiam non oritur ex timore, sed eius seruilitas ex timore nascitur, in quantum homo affectum suum non uult subicere iugo iustitiae per amorem.

AD TERTIVM dicendum, quod amor mercenarius dicitur, qui Deum diligit propter bona temporalia, quod secundum se charitati contrariatur: & ideo amor mercenarius semper est malus. Sed timor seruilis secundum suam substantiam non importat, nisi timorem penae, siue timeatur, ut principale malum, siue non timeatur, ut principale malum.

ARTICVLVS V.

Utrum timor seruilis sit idem in substantia cum timore filiali.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod timor seruilis sit idem in substantia cum timore filiali. Ita videtur se habere timor filialis ad seruilis, sicut fides formata ad informem, quorum unum est cum peccato mortali, aliud uero non: sed eadem secundum substantiam est fides formata, & informis. ergo & idem est secundum substantiam timor seruilis, & filialis.

¶ 2. Praet. Habitus diuersificatur secundum obiecta: sed idem est obiectum timoris seruilis & filialis, quia utroque timore timeatur Deus, ergo idem est secundum suam substantiam timor seruilis, & timor filialis.

¶ 3. Praet. Sicut homo sperat in Deo, & etiam ab eo beneficia obtinere, ita etiam timet separari a Deo, & penas ab eo pati: sed eadem est spes, qua speramus in Deo, & qua speramus beneficia obtinere ab eo, ut dictum est, ergo etiam idem est timor filialis, quod unum separationem a Deo, & timor seruilis, quod unum ab eo puniri.

SED CONTRA est, quod August. super primam Can. loquitur dicit, duos esse timores, unum seruilis, & alium filialis, uel castum.

RESPON. Dicendum, quod proprium obiectum

A timoris est malum: & quia actus & habitus distinguuntur secundum obiecta, ut ex supradictis patet, necesse est, quod secundum diuersitatem malorum, & timores specie differant. Differunt autem specie malum per se, quod refugit timor seruilis, & malum culpae, quod refugit timor filialis, ut ex supradictis patet. Unde manifestum est, quod timor seruilis, & filialis non sunt idem secundum substantiam, sed differunt specie.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fides formata, & informis non differunt secundum obiectum. Vtraque enim fides & credit Deo, & credit Deum: sed differunt solum per aliquid extrinsecum, id est secundum praesentiam, & absentiam charitatis: & ideo non differunt secundum substantiam, & ideo non est similis ratio.

AD SECVNDVM dicendum, quod timor seruilis, & timor filialis non habent eadem habitudinem ad Deum. Nam timor seruilis respicit Deum, sicut principium in flictiuum paenarum: timor autem filialis respicit Deum, non sicut principium adiuuum culpae, sed potius sicut terminum, a quo refugit separari per culpam. Et ideo ex hoc obiecto, quod est Deus, non consequitur identitatem speciei: quia est motus naturales secundum habitudinem ad aliquem terminum, specie diuersificantur. Non enim idem est motus spes, qui est ab albedine, & qui est ad albedinem.

AD TERTIVM dicendum, quod spes respicit Deum, sicut principium tam respectu fruitionis diuinae, quam respectu cuiuscunque alterius beneficii. Non autem est sic de timore: & ideo non est similis ratio.

ARTICVLVS VI.

Utrum timor seruilis remaneat cum charitate.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod timor seruilis non remaneat cum charitate. Dicit enim Aug. super 1. Can. Io. quod cum cepit charitas habitare, pellit timor, qui ei preparauit locum.

¶ 2. Praet. Charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, ut dicitur Ro. 5. Sed ubi Spiritus Domini, ibi libertas, ut dicitur 2. ad Cor. 3. Cum ergo libertas excludat seruitutem, uidetur quod timor seruilis expellatur charitate adueniente.

¶ 3. Praet. Timor seruilis ex amore sui causatur, in quantum pena diminuit proprium bonum: sed amor Dei expellit amorem sui: facit enim contemner seipsum, ut patet per auctoritatem Aug. 14. de ciuit. Dei, quod amor Dei, usque ad contemptum sui facit ciuitatem Dei. ergo uidetur, quod ueniente charitate timor seruilis tollatur.

SED CONTRA est, quod timor seruilis est donum Spiritus sancti, ut supra dictum est: sed dona Spiritus sancti non tolluntur adueniente charitate per quam Spiritus sanctus in nobis habitat. ergo adueniente charitate non tollitur timor seruilis.

1.2 q. 54. art. 2.
Art. 7. huius quest.

¶ Super quest. de uicinis nona. articulum sex tum.

I Nam, si omnis 3.4. & 5. aduerte, quod timor seruilis secundum substantiam sic habet pro obiecto malum penae, ut tamen non respiciat penam secundum rationem, sed secundum rationem, ut sic. Et propterea malum separationis a Deo in littera attribuitur utrique timori, scilicet filiali, & seruilis, diuersa ratione. Nam timori casto attribuitur ex parte Dei, hoc est, in quantum homo timeat, se non uisere Deo: maxime si quidem charitas facit hominem amare se, ut uiuat Deo. Timori uero seruilis ex parte boni nostri, hoc est, in quantum homo timeat tantum suo bono, scilicet esse cum Deo, priuari. Procedit enim ille timor ex amore sui, ut patet. Unde in littera primum explicatur dicendo, quod timor poenae includitur in charitate extimore casto: secundum autem dicendo in calce corporis, quod potest esse cum charitate.

Art. 4. huius quest.

¶ 54